

Dr. Novák Katalin
Köztársasági Elnök
részére

Tárgy: Az Országgyűlés által 2022. évi T/27. szám alatt 2022. május 24-én elfogadott és kihirdetésre váró törvény előzetes normakontroll eljárás alá vonására irányuló kérelem

Tisztelt Köztársasági Elnök!

Az Országgyűlés által 2022. évi T/27. szám alatt 2022. május 24-én elfogadott törvénynek (a továbbiakban: „Törvény”) több a köznevelési intézményeket és a köznevelési intézmények alkalmazottait érintő paragrafusok álláspontunk szerint az Alaptörvénybe ütközik és emiatt kezdeményezzük, hogy a t. Elnök Asszony az Alaptörvényvel való összhang vizsgálatának céljából küldje meg a t. Alkotmánybíróság részére az elfogadott törvényt.

Álláspontunk szerint az alábbi paragrafusok ütköznek az Alaptörvénybe:

1. A nemzeti közneveléssel összefüggő kiegészítő szabályok címszó alatt található 14. § részletesen szabályozza a köznevelési intézményekben meghirdetett sztrájk időtartamára a még elégséges szolgáltatások mértékét és feltételeit.

Az elfogadott paragrafus tartalmilag majdnem ugyanaz, mint a Kormány veszélyhelyzet alatt, járványmegelőzési indokkal elfogadott 36/2022. (II.11.) Kormány rendelet (a továbbiakban: „Rend.”) 1. § által meghatározott rendelkezése. A szövegezés némileg eltérő, illetve a jelen kérelemmel érintett törvény annyiban még szigorúbb is, hogy az óvodák esetében az iskolakezdés előtt álló gyermekek vonatkozásában megköveteli az iskolára történő felkészítést a sztrájk időtartama alatt.

A Rend. vonatkozásában szakszervezeteink jogi képviselő útján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybíróság részére 2022. február 22-én. Az AB előtti eljárás jelenleg IV/00540-0/2022. számon folyamatban van, döntés nem született.

Az alkotmányjogi panaszt jelen levelünkhöz mellékeljük, az ott leírt alaptörvényi kifogások – kivéve a kizárólag a veszélyhelyzettel összefüggő és a rendeleti jogalkotással kapcsolatos alaptörvényi aggályok - hivatkozott részei a sérelmezett törvény vonatkozásában is fennállnak.

Ezek közül kiemeljük a következőket:

A sérelmezett törvény 14. §-a sérti az Alaptörvény Szabadság és felelősség fejezet XVII. cikk (2) bekezdését, mely szerint: „Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.”, továbbá az Alaptörvény I. cikk (3) bek. első mondatát.

A még elégséges szolgáltatás törvény által elfogadott és meghatározott feltételei a köznevelési intézmények vonatkozásában a sztrájkjogot kiüresíti, az esetleges sztrájkot észrevehetetlenné teszi. E körben fontos kiemelni az Alkotmánybíróság azon töretlen gyakorlatát, miszerint a sztrájk során a sztrájk az adott munkáltató – így jelen esetben a köznevelési intézmények – napi rendeltetésszerű működését szükségszerűen akadályozza. A még elégséges szolgáltatás mértékének és feltételeinek nem a napi rendeltetésszerű működést kell biztosítani, hanem kivételes esetben a sztrájkról szóló 1989. évi VII. tv. 4. § (2) bek. által meghatározott törvényi tényállás esetén valamilyen alapvető jog biztosítása érdekében kell a sztrájkot arányosan és szükségszerűen korlátoznia.

Azaz a még elégséges szolgáltatás mértékét és feltételeit nem lehet önkényesen meghatározni, annak arányosnak (IV/3842/2021 AB határozat) és szükségszerűen kell lennie, és valamilyen alapvető jog érvényesülését kell szolgálnia. (88/B/1999 AB határozat)

Az elfogadott 14. § az általános és középiskolák tekintetében főszabályként a tanórák és foglalkozások 50%-ának a megtartását írja elő, ami gyakorlatilag a társadalom számára észrevehetetlenné teszi a sztrájkot. Ugyanakkor a sztrájk a munkaharc egyik, ún. végső eszköze, mellyel a sztrájkot szervezők a munkavállalók magasabb bére vagy jobb munkafeltételei érdekében nyomást kívánnak gyakorolni a munkáltatóra.

A sztrájkjog gyakorlása akkor tölti be alaptörvényi funkcióját, ha a munkáltató rendeltetésszerű működésében fennakadást okoz, hiszen így nyer értelmet a kollektív nyomásgyakorlás. Ha a sztrájkjog gyakorlása csak úgy megvalósítható, hogy az nem okoz fennakadást a munkáltatónál, nem akadályozza a normál üzemmenetet, akkor észrevétlen marad a munkavállalók külvilágában azaz a sztrájk jog lényeges tartalma, a nyomásgyakorló funkciója elvész.

A „Járványügyi készültség, járvány, egészségügyi válsághelyzet vagy veszélyhelyzet” idejére szintén a korábbi Rend. által meghatározott szabályoknak megfelelő további korlátozások – a tanuló „saját” helyiségében tartózkodása, a különböző csoportok és osztályok ne keveredjenek – szintén kiüresítik a sztrájkjog nyomásgyakorló funkcióját, ráadásul olyan követelményeket támasztanak, amit egyébként a köznevelési intézmények a normál üzemmenet során sem tudnak biztosítani.

Az Alkotmánybíróság az ún. alapjogi tesztjében meghatározta azt is, hogy egy alapvető jog korlátozására akkor kerülhet sor, ha másik alapvető jog vagy szabadság védelme vagy érvényesülése más módon nem érhető el. Az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem arányban kell, hogy álljon egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni.

2. A hivatkozott törvény 15. §-a a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 56. §-ával nincs összhangban, azt valójában nem egészíti ki, és diszkrepanciát okoz. Nem lehet azt sem eldönteni, hogy a jogalkotó a munkavégzési kötelezettségének eleget nem tevő foglalkoztatott 15. § szerinti szankcióját kizárólag a sztrájk vonatkozásában tartja szükségesnek, vagy azt általánosságban kell értelmezni. A 15. § szövege ugyanis nem tartalmaz még utalást sem a sztrájkra.

A jogbiztonság egyik vetülete a jogalkotási elvek érvényesülése. E tekintetben az Alaptörvény hiánypótló, a T cikkében meghatározza a jogszabályok alapvető érvényességi feltételét (az Alaptörvény szerint jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv hivatalos lapban kihirdetett jogszabálya állapíthat meg kötelező magatartási szabályt, meghatározza, hogy mi minősül jogszabálynak, illetve sarkalatos törvénynek, s rögzíti a jogforrási hierarchia alapvető szabályait). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a jogbiztonsághoz az Alaptörvényben nem szabályozott további követelményeket is fűzött, s részesített alkotmányos védelemben. A hatályos jogrendszerben e követelményeket a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. §-a tartalmazza. Ezek egyrészt a normavilágosság követelménye, azaz a jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie. A jogállamiság-jogbiztonság értelmezési irány alapján alkotmányi szintűnek tekinthetjük továbbá azt a követelményt, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Harmadrészt az ún. „kellő felkészülési idő” követelményét is, amely szerint a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell megállapítani, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre a jogszabály alkalmazására való felkészülésre.

Ezen követelményeknek a hivatkozott 15. § bizonyosan nem felel meg.

Budapest, 2022. május 26.

Szabó Zsuzsa
Szabó Zsuzsa
PSZ elnök

Komjáthy Anna
Komjáthy Anna
OV elnök